

नोंदणी अधिनियम, १८६० अंतर्गत
“महाराष्ट्र राज्य नाविन्यता परिषदेची”
नोंदणी करण्याबाबत...

महाराष्ट्र शासन
नियोजन विभाग

शासन निर्णय क्र. रानाप-४०१५/प्र.क्र.२७/का.१४२१

हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा रोड,

मंत्रालय विस्तार, मुंबई-४०० ०३२.

दिनांक : २० फेब्रुवारी, २०१६.

वाचा :-

- १) शासन निर्णय नियोजन विभाग क्र.एसआयसी-२११३/प्र.क्र.१/२०१३/का.१४७१,
दि.४ मार्च, २०१४
- २) शासन निर्णय नियोजन विभाग क्र.डिएपी-१०१४/प्र.क्र.६८/का.१४८१,
दि.२७ जून, २०१४.
- ३) शासन निर्णय नियोजन विभाग क्र.एसआयसी-२११३/प्र.क्र.१/२०१४/का.१४७१,
दि.२३ जुलै, २०१४
- ४) शासन निर्णय नियोजन विभाग क्र.जिनाप-२११४/प्र.क्र.२/२०१४/का.१४७१,
दि.१४ ऑगस्ट, २०१४

प्रस्तावना :-

केंद्र शासनाने सप्टेंबर, २०१० मध्ये नॅशनल इनोव्हेशन कौन्सिलची स्थापना केलेली आहे. या कौन्सिलने केलेल्या शिफारशीनुसार शासन निर्णय क्र.एसआयसी-२११३/प्र.क्र.१/ २०१३/१४७१, दिनांक ४ मार्च, २०१४ अन्वये मा.मुख्य सचिव यांच्या अध्यक्षतेखाली राज्य नाविन्यता परिषदेची (State Innovation Council) स्थापना करण्यात आलेली आहे. राज्यात नवीन संकल्पनेचा आराखडा तयार करून या संकल्पनांना मूर्त रूप देण्यासाठी पूरक वातावरण निर्मिती करणे तसेच त्याबाबतचा प्रचार व प्रसार करण्यास सहाय्य करणे, नवीन संकल्पनांचा शोध घेण्यासाठी स्थानिक शाळा, विद्यापीठे तसेच संशोधनात्मक संस्था यामधून तज्ञांद्वारे विद्यार्थी व तरुण वर्गाला मार्गदर्शन करणे व पर्यायाने देशाच्या आर्थिक विकासास चालना देणे हे काम प्रामुख्याने राज्य नाविन्यता परिषदेकडे सोपविण्यात आलेले आहे.

२. राज्य नाविन्यता परिषदेचे काम अधिक प्रभावीपणे होण्यासाठी कृषी, फलोत्पादन, स्वच्छता, सार्वजनिक आरोग्य, शिक्षण, पाणी पुरवठा या मुलभूत बाबींखेरीज दूरसंचार, पणन, जैव तंत्रज्ञान, सूक्ष्म तंत्रज्ञान, अपारंपारिक ऊर्जा तथा लोककलांचे जतन इ.विविध क्षेत्रात ग्रामीण स्तरावर लोकांमध्ये जागृती करण्यासाठी व सामान्य लोकांना या उपक्रमात सहभागी करून घेण्यासाठी शासन निर्णय क्र.जिनाप-२११४/प्र.क्र.२/२०१४/१४७१, दिनांक १४ ऑगस्ट, २०१४ अन्वये राज्य नाविन्यता परिषदेच्या अधिपत्याखाली व जिल्हाधिकाऱ्यांच्या अध्यक्षतेखाली सर्व जिल्ह्यात महाराष्ट्र राज्य जिल्हा नाविन्यता परिषदेचे गठन करण्याबाबत सर्व जिल्हाधिकाऱ्यांना अवगत करण्यात आलेले आहे. याखेरीज राज्य नाविन्यता परिषदेने घेतलेल्या निर्णयाची/कार्यक्रमाची अंमलबजावणी करण्यासाठी शासन निर्णय क्र.एसआयसी-२११३/ प्र.क्र.१/ २०१४/१४७१, दिनांक २३ जुलै, २०१४ अन्वये मा.अपर मुख्य सचिव, नियोजन विभाग यांच्या अध्यक्षतेखाली कार्यकारी समितीचे गठन करण्यात आलेले आहे.

३. महाराष्ट्र राज्यांतर्गत स्थापन करण्यात आलेल्या राज्य नाविन्यता परिषद व जिल्हा नाविन्यता परिषद यांना त्यांचे काम करण्यासाठी प्राथमिक स्वरूपात शासन निर्णय, नियोजन विभाग क्र.डिएपी-१०१४/प्र.क्र.६८/का.१४८१, दि.२७ जून, २०१४ अन्वये प्रत्येक जिल्ह्यासाठी प्राप्त होणाऱ्या नाविन्यपूर्ण योजनांकरिताच्या, ४.५% नियतव्ययापैकी अनुक्रमे ०.५% निधी राज्य नाविन्यता परिषदेकरिता व ०.५% निधी जिल्हा नाविन्यता परिषदेकरिता उपलब्ध करून देण्यात आलेला आहे.

महाराष्ट्र राज्यासाठी निर्माण करण्यात आलेल्या राज्य नाविन्यता परिषदेच्या कार्याच्या अंमलबजावणीसाठी या परिषदेची “नोंदणी अधिनियम १८६०” अंतर्गत नोंदणी करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. याबाबत सर्वंकष विचार करून शासनाने राज्य नाविन्यता परिषदेस नोंदणी अधिनियम, १८६० अंतर्गत नोंदणी करण्यास मान्यता देण्याबाबतचा निर्णय घेतलेला आहे.

शासन निर्णय :-

राज्य नाविन्यता परिषद ही नोंदणी अधिनियम, १८६० अंतर्गत नोंदणी झालेली स्वतंत्र शासकीय संस्था असून या परिषदेच्या विविध उपक्रमांसाठी तसेच या परिषदेस प्राप्त होणाऱ्या निधीच्या व्यवस्थापनासाठी ही संस्था कार्यरत असेल. या संस्थेच्या नियामक मंडळाची रचना खालीलप्रमाणे राहिल :-

१.	मुख्य सचिव	पदसिध्द अध्यक्ष
२.	डॉ. रघुनाथ माशेलकर	सह अध्यक्ष
३.	सचिव, विज्ञान आणि तंत्रज्ञान विभाग, केंद्र शासन	पदसिध्द सदस्य
४.	अध्यक्ष, एम.सी.सी.आय.	पदसिध्द सदस्य
५.	अध्यक्ष, सी.आय.आय.	पदसिध्द सदस्य
६.	संचालक, आय.आय.टी., पवई, मुंबई	पदसिध्द सदस्य
७.	संचालक, आय.सी.टी., मुंबई	पदसिध्द सदस्य
८.	संचालक, आय.आय.एस.ई.आर., पुणे	पदसिध्द सदस्य
९.	अध्यक्ष, राजीव गांधी विज्ञान व तंत्रज्ञान मंडळ, मुंबई	पदसिध्द सदस्य
१०.	अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव (कृषि)	पदसिध्द सदस्य
११.	अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव (नियोजन)	पदसिध्द सदस्य
१२.	अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव (उच्च व तंत्रशिक्षण)	पदसिध्द सदस्य
१३.	अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव (उद्योग)	पदसिध्द सदस्य
१४.	अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव (माहिती तंत्रज्ञान)	पदसिध्द सदस्य
१५.	डॉ.राजेंद्र जगदाळे, महासंचालक, विज्ञान व तंत्रज्ञान पार्क, पुणे.	सदस्य-सचिव

२. संस्थेचे उद्देश व हित लक्षात घेऊन सुयोग्य निर्णय घेण्यास नियामक मंडळ स्वायत्त असेल. परिषदेचे पदसिध्द अध्यक्ष मुख्य सचिव असल्याने त्यामागे प्रशासकीय शक्ती उभी करणे शक्य होणार आहे. मात्र मुख्य सचिव यांचेकडे कामाचा प्रचंड व्याप असल्याने त्यांना सातत्याने याकडे लक्ष देणे शक्य होणार नाही. त्यामुळे नियामक मंडळाच्या सह अध्यक्षांना आवश्यकतेनुसार/ तातडीनुसार नियामक मंडळाची बैठक बोलाविण्याचे त्याचप्रमाणे निर्णय घेण्याचे अधिकार असतील. तथापि, मुख्य

सचिवांचे पदसिद्ध अध्यक्ष म्हणून सर्व प्रकारचे नियंत्रण व कार्यान्वयन अबाधित राहिल. शासन निर्णय क्र.एसआयसी-२११३/प्र.क्र.१/२०१३/ का.१४७१, दि.४ मार्च, २०१४ अन्वये निश्चित केल्यानुसार राज्य नाविन्यता परिषदेचे कार्य राहिल. त्याचप्रमाणे राज्य नाविन्यता परिषदेने मा.पंतप्रधानांच्या स्टार्टअप इंडिया या कार्यक्रमाकरिता कार्य करणे आवश्यक राहिल.

३. संस्थेने घेतलेल्या उपक्रमांची अंमलबजावणी करण्यासाठी तसेच संस्थेचा दैनंदिन कारभार पाहण्यासाठी कार्यकारी समिती कार्यरत राहिल. या समितीची रचना खालीलप्रमाणे राहिल :-

१	अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव, नियोजन विभाग	अध्यक्ष
२	अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव, उद्योग विभाग	सदस्य
३	अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग	सदस्य
४	अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव, ग्राम विकास विभाग	सदस्य
५	संचालक, आय.आय.टी., मुंबई	सदस्य
६	प्रेसिडेंट, सी.आय.आय. (Confederation of Indian Industry)	सदस्य
७	राज्य नाविन्यता परिषदेचे सदस्य सचिव	सदस्य सचिव

४. याखेरीज राज्य नाविन्यता परिषदेचे काम अधिक प्रभावीपणे होण्यासाठी ग्रामीण स्तरावरील लोकांमध्ये जागृती निर्माण व्हावी या उद्देशाने शासन निर्णय नियोजन विभाग क्र. जिनाप-२११४/प्र.क्र.२/२०१४/का.१४७१, दि.१४ ऑगस्ट, २०१४ अन्वये जिल्हाधिकाऱ्यांच्या अध्यक्षतेखाली गठित करण्यात आलेल्या जिल्हा नाविन्यता परिषदेमार्फत, या संस्थेचे उपक्रम सर्व जिल्ह्यांत राबविले जातील. जिल्हा नाविन्यता परिषदेने मा.पंतप्रधानांच्या स्टार्टअप इंडिया या कार्यक्रमाकरिता कार्य करणे आवश्यक राहिल.

५. **निधी :-**

राज्य नाविन्यता परिषद व त्यांच्या अधिपत्याखाली कार्यरत राहणाऱ्या जिल्हा नाविन्यता परिषद यांना त्यांचे कामकाज सुरु करण्यासाठी प्राथमिक स्वरूपातील निधी, प्रत्येक जिल्ह्यासाठी प्राप्त होणाऱ्या ४.५% नियतव्ययामधून उपलब्ध करून देण्यात येईल. या नियतव्ययापैकी ०.५% निधी राज्य नाविन्यता परिषदेकरिता व ०.५% निधी जिल्हा नाविन्यता परिषदेकरिता उपलब्ध करून देण्यात येईल.

- १) राज्य नाविन्यता परिषदेने तथा जिल्हा नाविन्यता परिषदेने मान्यता दिलेल्या उपक्रमांसाठी या निधीचा विनियोग करण्यात येईल.
- २) संस्था आत्मनिर्भर होण्यासाठी व्यावसायिक क्षेत्रातून सामाजिक दायित्वाद्वारे प्राप्त होणाऱ्या देणग्या तसेच राज्य, केंद्र शासन तसेच आंतरराष्ट्रीय स्तरावर प्राप्त होणाऱ्या निधीद्वारे या निधीची व्याप्ती वाढविण्याचे अधिकार राज्य नाविन्यता परिषदेला असतील.

राज्य नाविन्यता परिषदेसाठी प्राप्त होणारा निधी राष्ट्रीयकृत बँकेत स्वतंत्ररित्या ठेवण्यात येईल व हा निधी संयुक्तरित्या आहरित करण्याचे अधिकार कार्यकारी समितीचे अध्यक्ष तथा अपर

मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव, नियोजन, उप सचिव तथा समन्वयक, राज्य नाविन्यता परिषद व सदस्य सचिव, राज्य नाविन्यता परिषद यापैकी संयुक्तरित्या दोघांना असतील.

प्रत्येक जिल्हयासाठी, जिल्हा नाविन्यता परिषदेचा निधी स्वतंत्ररित्या राष्ट्रीयकृत बँकेत ठेवण्यात येईल व या निधीच्या खर्चाचा ताळमेळ तथा लेखा परिक्षण यांची जबाबदारी जिल्हा नियोजन अधिकारी यांची राहिल.

६. **कार्यालय व पदे :-**

राज्य नाविन्यता परिषदेचे कार्यालय मुंबई व पुणे येथे कार्यरत राहिल. या कार्यालयासाठी आवश्यक असलेल्या पदांचा आकृतीबंध कार्यकारी समितीमार्फत निश्चित करुन, राज्य नाविन्यता परिषदेच्या मान्यतेनंतर वित्त विभागाच्या सहमतीने तो अंतिम करण्यात येईल. याबाबतचे आदेश स्वतंत्रपणे निर्गमित करण्यात येतील.

७. **लेखा व लेखा परिक्षण :-**

१) सर्वसाधारण लेखाविषयक नियमानुसार राज्य नाविन्यता परिषद या संस्थेचे लेखे ठेवण्यात येतील.

२) या संस्थेचे वार्षिक लेखे विहित नमून्यात ठेवून त्याचे लेखा परिक्षण सनदी लेखापालाकडून करण्यात येईल.

३) या लेखांचे लेखा परिक्षण नियंत्रक व महालेखापाल, मुंबई यांच्यामार्फतही करण्यात येईल.

४) जिल्हा नाविन्यता परिषदेच्या लेखांचे नियमन सर्वसाधारण लेखाविषयक नियमानुसार करण्यात येईल.

५) या निधीच्या खर्चाचा ताळमेळ तथा लेखा परिक्षण यांची जबाबदारी जिल्हा नियोजन अधिकारी यांची राहिल.

हा शासन निर्णय वित्त विभागाच्या मान्यतेने व त्या विभागाचा अनौपचारिक संदर्भ क्र. ४८०/व्यय ८, दिनांक २१.११.२०१५ नुसार निर्गमित करण्यात येईल.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा सांकेतांक २०१६०२२२१२५८४९२४१६ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(प्रज्ञा सं.महाले)

उप सचिव, नियोजन विभाग

प्रति :-

१. मा.राज्यपाल यांचे प्रधान सचिव, मुंबई
२. मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई

३. मा. मंत्री (वित्त व नियोजन) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
४. मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन, मंत्रालय, मुंबई
५. डॉ.रघुनाथ माशेलकर, CSIR, नॅशनल केमिकल लॅबोरेटरी, पाषाण रोड, पुणे -४११ ००८.
६. सचिव, सायन्स अँड टेक्नॉलॉजी विभाग, शहीद जीत सींग मार्ग, नवी दिल्ली-११० ०१६
७. अध्यक्ष, MCCIA, ५०५, अ-वींग, एमसीसीआयए ट्रेड टॉवर, ४०३ सेनापती बापट मार्ग, पुणे, महाराष्ट्र- ४११ ०१६.
८. अध्यक्ष, CII , १०५ काकड चेंबर, डॉ.अंने बेझंट रोड, वरळी, मुंबई-४०० ०१८
९. संचालक, आय.आय.टी. पवई , आदी शंकराचार्य मार्ग, मुंबई- ४०० ०७६.
१०. संचालक, इन्स्टीट्यूट ऑफ केमिकल टेक्नॉलॉजी, नाथलाल पारेख मार्ग, माटुंगा (पूर्व), मुंबई-४०० ०१९.
११. संचालक, IISER, डॉ.होमी भाभा रोड, पाषाण, पुणे-४११ ००८.
१२. अध्यक्ष, राजीव गांधी विज्ञान व तंत्रज्ञान आयोग, मुंबई
१३. सर्व विभागाचे अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
१४. डॉ.राजेंद्र जगदाळे, महासंचालक, विज्ञान व तंत्रज्ञान पार्क,पुणे विद्यापीठ, पुणे
१५. महासंचालक, यशदा, पुणे
१६. सर्व विभागीय आयुक्त
१७. सर्व तहसिलदार
१८. महालेखापाल (लेखापरिक्षा)-१, महाराष्ट्र, मुंबई
१९. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता)-१, महाराष्ट्र, मुंबई
२०. महालेखापाल (लेखापरिक्षा)-२, महाराष्ट्र, नागपूर
२१. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता)-२, महाराष्ट्र, नागपूर
२२. संचालक, लेखा व कोषागारे, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
२३. सहसंचालक, लेखा व कोषागारे, कोकण, पुणे, नाशिक, औरंगाबाद,अमरावती आणि नागपूर
२४. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
२५. निवासी लेखा अधिकारी, मुंबई
२६. सर्व सह/उप/अवर सचिव, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
२७. निवड नस्ती कार्यासन- १४२१, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.